

LEDER

ANNE MARIE AUESTAD/
FUNG.REGIONLEDER

Så er det min tur igjen til å skrive lederen. Ingeleiv Haugen har reist til sydlige bredder, og er tilbake i april. Håper det nye året blir godt for alle sammen.

Vi har fått Diskriminering og tilgjengelighetsloven som gjelder i fra 1.1.09. Det er godt at vi har fått den loven. Nå skal det blir lettere å få til tilgjengelighet for alle. De som føler seg diskriminert i forhold til utestenging av deltakelse i samfunnet har nå fått et verktøy som gjør det mulig å stille virksomhetseiere til ansvar. Det er et stort framskritt i forhold til tidligere praksis da kun eierne av bygningene var ansvarlige for tilgjengelighet, som gjorde det altfor lett å slippe unna. Loven ble enstemmig vedtatt på Stortinget i Juni 2008.

Vi har fått merke at statlige organer, spesielt Avinor, Statens Vegvesen og Jernbaneverket ikke har tatt inn over seg det lovfestede kravet til universell utforming. Når man skal kjøpe togbilletter på billettautomatene er det mange som har problemer med automatene. Mange sliter med gjen-skinns på skjermene, og det er lett å gjøre feil med touchmetoden. Dette er det flere brukerorganisasjoner som har kommentert, men det statlige "vesenet" vil ikke høre eller gjøre endringer.

Når det gjelder Avinor, så har de dessverre ikke involvert oss slik som de burde ved flere anledninger. Jeg tenker spesielt på flyplasshotellet på Flesland som endte med dagmulkt og utvidelsen av Sola flyplass som var planlagt uten gangbroer. Sentrale fylkespolitikere som fylkesordføreren i Rogaland og vår egen utrettelige og etterrettelige Kristian Bore har jobbet iherdig foran og bak i kulissene. Et møte mellom Avinor, fylkesordføreren, FFO og NHF kolleger endte

med at flyplassjefen lovet å foreslå for styret i Avinor å bygge en 2 etasje på den nye terminalen som vil gi plass til to eller tre nye gangbroer. Med to eller tre nye gangbroer vil flyplassen ha 100 prosent kapasitet på dokkbare fly, det vil si at alle fly som kan bruke nesebro vil bli dekket.

Denne saken har også gitt oss en påminnelse om at media ikke alltid gir et korrekt bilde av det som skjer. Det er nemlig ikke mulig å bygge gangbroer fra en etasjes bygninger, noe som ikke kom fram i media.

Til tross for at denne saken foreløpig ser ut til å gå i vår favør, så må vi følge nøye med videre når Avinor skal utvide både på Karmøy og Flesland.

For kort tid siden oppdaget Tomas Nesheim at Statens Vegvesen hadde lagt ut anbudsrunder på en av riksvegferjene i Rogaland uten krav om universell utforming. Som foregangsfylke i universell utforming ville det vært pinlig for Rogaland fylkeskommune om Statens Vegvesen hadde gitt kontrakten til ferjer som funksjonshemmede ikke kunne ha brukt. Da saken ble slått opp i media som en skandale tok det bokstavelig talt bare noen timer før anbudsrunder ble trukket tilbake. Det er veldig viktig at vi har medlemmer som klarer å fange opp slike saker. Kjempeflott.

Vi har noen spennende måneder framover. Regionen skal ha årsmøte i april i Bergen. Alle lokallagene og landsforeningene i regionen skal gjennomføre sine årsmøter. Da vil det kanskje komme til nye medlemmer inn i styret, eller de samme som var i styret fortsetter. Jeg vil ønske dere alle lykke til i det videre viktige arbeidet for å oppnå likeverd og likestilling i samfunnet. Vi snakkes!

REGIONSNYTT

Medlemsblad for Norges
Handikapforbund Sørvest,
Rogaland og Hordaland

01/09 6. årgang

Ansvarlig utgiver:

Norges Handikapforbund Sørvest
Kokstadveien 46B, 5257 Kokstad
Tlf: 55 11 99 50
Fax: 55 11 99 59
E-post: nhf.soerwest@nhf.no

Ansvarlig redaktør:

Arild Birkenes

I redaksjonen for øvrig:

Anne-Berit Kolås
Alf-Are Skog

Utgivelser:

Bladet kommer ut 4 ganger i året

Materiellfrist:

Deadline neste nr. er 11. mai

Signerte artikler:

Signerte artikler er undertegnedes ansvar

Annonser:

Media Direkt Norge

Forsidebilde:

Arild Birkenes

Layout:

Hvarings as | siri

Trykk:

Bryne Stavanger Offset

Opplag:

2 500

KONTORETS SPALTE

ARILD BIRKENES
REGIONKONTORLEDER

Regionkontoret ønsker lesere og medlemmer velkommen til det første nummeret av Regionsnytt i 2009. Det er mange årsmøter som står for tur og vi takker for mange invitasjoner til å delta. Vi kan dessverre ikke komme på alle, men det vil bli andre anledninger. Vi ønsker å fortsette å styrke samarbeidet med lokallagene, men ber samtidig om tålmodighet. Det er 36 lokallag i Hordaland og Rogaland med store og kostbare avstander.

I januar arrangerte regionkontoret i samarbeid med Harda Løvoll i NHF Klepp og Time en intern samling om påvirkningsarbeid for det såkalte PULS nettverket i regionen. PULS er en av disse ergerlige forkortelsene som ikke sier så mye for andre enn en engere krets, det står for "Påvirkning, Universell Utforming, Likeverd og Samfunn". Samlingen var et skritt i retning av å integrere PULS metodene og verktøyene fra prosjektperioden i den daglige driften. I den forbindelse avholder vi et kurs for medlemmer av det kommunale rådet på Voss og beslutningstakere 12. mars. Kurset tar utgangspunkt i tilgjengelighets-situasjonen på Fleischers hotell, som ikke er av de beste.

Regionkontoret planlegger flere slike kurs, men dårlig økonomi er en hindring. Vi oppfordrer derfor alle lag med økonomi til det om selv å betale omkostningene eller bidra så langt de kan. I løpet av våren skal nettverket ha utarbeidet rutiner og retningslinjer for påvirkningsarbeid som vi håper lokallag og landsforeninger kan dra nytte av for å styrke det interessepolitiske arbeidet i kommunene.

Karin Tjemsland i regionstyret og Vigdis Hope på regionkontoret har siden sist nummer utarbeidet en kursplan for året som vi håper vil komme til nytte. Ellers har Vigdis vært travelt opptatt med årsregnskaper i lagene, likemannsrapportering, kontakt med lokallagene og landsforeningene og planlegging av regionstyret som ble avholdt på telefon 16. februar, for å nevne noe. Årsmøtet i regionen er lagt til 25. april på Bergen Airport hotell og vi håper det vil bli en godt gjennomført arrangement med engasjerte og idérike delegater.

Alf-Are er som koordinator for PULS nettverket også travelt opptatt, særlig på påvirkningsfronten. Status for den skandaløse hotellsaken på Flesland er at arkitektfirmaet som ble ilagt

tvangsmulkt har anket, som betyr at Alf-Are ikke kan legge saken død ennå.

Handikappede Barns Foreldreforening i Hordaland planlegger sammen med regionkontoret et offentlig møte om hva som skjer når barna blir 18. På denne måten ønsker vi å synliggjøre hva som skjer og ikke skjer fra det offentlige side når funksjonshemmede barn blir voksne. Innspill fra HBF tyder på at det offentlige støtteapparatet opererer fragmentert og til tider stikk motsatt uttalte politiske målsettinger om å skape et inkluderende samfunn.

I dette nummeret av Regionsnytt vil du finne en spørreundersøkelse om Regionstreffet som vi ber om svar på.

Regionkontoret ønsker å utforske mulighetene for å ta i bruk "Google Earth" som en del av kartleggingsarbeidet i regionen. Vi oppfordrer lokallag eller enkeltmedlemmer med interesse for ideen til å ta direkte kontakt med oss.

Godt mot!

Hjelp - til å bli bedre

For å få en tettere og bedre dialog med medlemmene oppfordres du til å sende e-post adressen til regionkontoret på adresse: nhf.soervest@nhf.no
Etter hvert vil du motta nyhetsbrev, invitasjoner med mer. Vi håper du blir med!

Årsmøte NHF Sørvest

Norges Handikapforbund Sørvest holder årsmøte lørdag 25 april 2009 på Thon Bergen Airport Hotell, Bergen. Årsmøtet starter kl 12.00 og avslutter kl 17.00

Ny nestleder i NHF

NHFs forbundsleder, Eilin Rein-aas, trakk seg som kjent tidligere i høst av personlige grunner, og daværende nestleder, Arne Lein, rykket opp som ny forbundsleder frem til neste ordinære landsmøte i juni 2009. Sentralstyret vedtok i sitt møte 25. November å konstituere Toril Heggen Munk som ny nestleder. Dette til orientering.

Nytt terminalbygg på Sola og kampen for ikke å bli båret opp og ned i fly

De fleste fra Rogaland og noen i Hordaland har nok lagt merke til at ting foregår på Sola Flyplass. Avinor hadde i planleggingen av nytt terminalbygg ikke inkludert nesebroer. Dette kom fram i media før jul og saken ble tatt opp av fylkespolitikere og gikk helt opp til samferdselsesministeren. Per dags dato er status at flyplassjefen har lovet å legge fram forslag til styret i Avinor om å forser utbyggingen av en 2 etasje på det nye terminalbygget for å gjøre plass til to eller tre nye nesebroer. Saken ble slått stort opp i media og mange etterlyste NHF sin rolle i saken. Her kommer

en kort redegjørelse; I 2004 ba Avinor Fylkesrådet for funksjonshemmede i Rogaland om å finne brukerrepresentanter i forbindelse med rehabilitering av den eksisterende bygningsmassen.

Fylkesrådet hadde noe de kalte "Brukerbank" – en oversikt over medlemmer i forskjellige interesseorganisasjoner som kunne kontaktes for slike oppdrag. Nå ble det oppnevnt 5 personer med Kristian Bore fra NHF som bevegelsehemmedes representant.

I november/desember 2004 ble det første møtet avholdt og i januar 2005 var det gjennomgang av ombyggingen og det ble stilt krav om hva som måtte tas hensyn til i forhold til personer med nedsatt funksjonsevne og deres mulighet til å være mest mulig selvstendig på flyplassen.

I 2006 skred arbeidet med ombygging fram, og i mars uttrykte Kristian Bore ønske om avlasting som han fikk. Avinor hadde fram til det tidspunktet ikke lagt fram tegninger av noe slag uten nesebroer. Etter mars 2006 innkalte ikke Avinor til møte

– På Sola lufthavn sammen med flyplassjef Leif Anker Loentzen, Janette Skaland (fysekr FFO Rogaland) og Kristian Bore (SAFO)

– Janette Skaland (fysekr FFO Rogaland) og Kristian Bore (SAFO)

med representanter for bevegelseshemmede.

Så leser man i Stavanger Aftenblad 24. 12. 2008 at det nye bygget på Sola mangler "nesebroer" og at man for fremtiden skal bruke trapper opp og ned til flyene på de nye utgangene.

På grunnlag av mediaoppslagene tok Kristian Bore initiativ til et møte med Avinor som ble avholdt 16. januar og 9. februar 2009, det siste med representanter for FFO, fylkesordføreren og MS forbundet. På møtet den 9. februar var det felles front mellom FFO og NHF hvor vi slo fast at situasjonen hadde oppstått som et resultat av manglende brukermedvirkning og manglende forståelse for universell utforming.

Møtet inkluderte befarings til terminalbygget med fylkesordfører og flyplasssjef. Fylkesordføreren forventer at Avinor retter seg etter et tverrpolitisk

krav til universell utforming i fylket.

Avinor redegjorde for tiltak som bedrer tilgjengelighet på flyplassen som informasjonstavler i lesbar høyde også for rullestolbrukere og ledelinjer.

Møtet endte med at Lufthavnsjef sa han ville legge fram et forslag til styret i Avinor om å forsere utbyggingen av 2 etasje i den nye terminalen for å gi plass til to eller tre nye nesebroer som vil gi 100 prosent dekning for dokkbare fly. Dette innebærer at alle fly som kan bruke nesebro vil bli dekket. Både NHF og FFO er tilfredse med denne løsningen dersom den blir vedtatt av styret i Avinor.

I motsatt fall vil vi fortsette å forsvare retten til ikke å bli båret opp og ned i fly.

Denne saken har også vært en påminnelse om at kritikk fort blir

forhastet og utilbørlig dersom den ikke er basert på grundig saksfremstilling. Regionsnytt takker Stavanger Aftenblad for å ha brakt saken fram i offentligheten, men understreker likevel behovet for en mer nyansert framstilling. Regionsnytt oppfordrer medlemmer og lesere om å ta saksfremstillinger i media med en klype salt og at eventuell kritikk rettes mot organisasjonen og ikke anonymt mot enkeltmedlemmer.

NHF og FFO avventer avgjørelsen i styret og fortsetter dialogen med Avinor og minner om at universell utforming skal gjelde som prinsipp og utgangspunkt for alle løsninger rettet mot offentligheten.

TEKST: ANNE-BERIT KOLÅS /

ARILD BIRKENES FOTO: ARILD BIRKENES

Takmontert tørkestativ

 Slipp ned

 Heng på

 Trekk opp

6 stk. stenger som kan senkes til behagelig arbeidshøyde.
Låses med kuler i en veggbrakett.
Stativene leveres i lengdene 100, 120, 130, 140, 150, 160, 180 cm.
Dybde 63 cm er lik for alle lengder. Kan monteres i alle typer tak, også skråtak

interiordetalj

2324 Vang H. Tel. 936 14 848 Fax. 62 55 24 18

www.interiordetalj.no

Ferjer til besvær

Thomas Nesheim

Thomas Nesheim er mannen bak en av de gledeligste avlysningene for det interessepolitiske arbeidet til Norges Handikapforbund Sørvest de siste årene. Til tross for at ferjesamband ikke er dekket av lovpålagte krav til universell utforming på linje med bygg og anlegg klarte Thomas å få Statens Vegvesen til å trekke et anbud på fylkes- og riksveiferjesambandet i Finnøy, Rogaland som ikke inneholdt krav til universell utforming. Dette kan få positive konsekvenser for over 40 ferjesamband som skal ut på anbud i løpet av de nærmeste årene

Regionsnytt har intervjuet Thomas for få et bedre innblikk i opptaktene til avlysningen og hans syn på mulige

konsekvenser for tilgjengelighetsarbeidet på ferjesamband generelt.

Du er til daglig fagansvarlig for universell utforming i Kolumbus og det derfor nærliggende å spørre deg om det var gjennom jobben du oppdaget anbudsdokumentene og fravær av krav til universell utforming?

Bakgrunnen for at jeg gikk inn i anbudspapirene for fylkes- og riksveiferjesambandet i Finnøy var at jeg selv blir berørt av dette da jeg er avhengig av ferje i sambandet for å komme på hytta. Som fagsjef for universell utforming på buss og hurtigbåter i fylket, og der vi trolig vil få ansvaret for ferjene fra 2010, var det også i min interesse å se om kravene

til universell utforming fortsatt ville være til stede i ferjene. Jeg tok derfor ut anbudsdokumentene for å sjekke hvilke krav Statens vegvesen hadde stilt til ferjemateriellet da jeg ønsket å påse at vi ikke kunne få dårligere materiell gjennom anbudet. Av en eller annen merkelig grunn fikk jeg det for meg at dette var noe som burde sjekkes nærmere.

Jeg ble svært overrasket da jeg oppdaget at det ikke var stilt krav til universell utforming i det hele tatt, kun tatt med noen gamle bestemmelser om "Tilgang for bevegelseshemmede" der de hadde tatt med litt svada for å beskrive heis dersom slik fantes. Det som overrasket meg mest var imidlertid at de også ville akseptere gammelt

ferjemateriell uten heis i det hele tatt, og der eneste kriterier for anbudsvinner var økonomi. Verken tilgjengelighet eller universell utforming hadde fått vektpoeng i det hele tatt.

Jeg reagerte umiddelbart med å sende melding til Norges Handikapforbund, andre institusjoner og privatpersoner. Jeg snakket også med ferjeansvarlig i Vegdirektoratet Edvard Sandvik som bekreftet at de ikke hadde tatt hensyn til nylig vedtatte lover og regler fordi "det ville bli dyrt å bygge om eller bygge nye ferjer."

I løpet av helgen skrev jeg litt mer utførende til fylkesordføreren i Rogaland samt til leder av fylkets samferdselsstyre og til leder av fylkesrådet for funksjonshemmede for å informere om denne graverende situasjonen.

Tidlig mandag morgen fulgte fylkesordføreren opp e-posten fra meg med å be om en redegjørelse fra samferdselsjefen i fylket angående krav til universell utforming. Dette hadde ikke samferdselsetaten gjort fordi de antok at universell utforming var en selvfølge siden vegdirektoratet og statens vegvesen stod for kriteriene i anbudsteksten. Da fylkesordføreren fikk dette svaret, skrev han brev til Samferdselsministeren der han gjorde det klart at Rogaland i dag ønsker å fremstå som et foregangsfylke innenfor universell utforming av samferdsel, og at fylket ikke kunne akseptere at statlige institusjoner ikke forholdt seg til sentrale føringer, regler og lover fra demokratisk valgte organer. Saken ble behørig dekket av Dagsrevyen, hvordan skjedde det?

Samtidig som dette skjedde tok NHF sentralt sin informasjonsavdeling

kontakt med meg fordi de ønsket å forfølge saken overfor media; da først og fremst som innslag i Dagsrevyen. I løpet av tirsdagen ble det derfor gjort avtaler mellom NRK og NHF om innslag på Dagsrevyen der NRK Rogaland laget reportasje fra fylket med fylkesordfører Tom Tvedt og undertegnede. Samtidig var reportasjeteam fra NRK i Oslo i sving med å lage intervju med personer i vegdirektoratet og generalsekretær i NHF. Disse reportasjene ble produsert onsdag formiddag. Ved middagstider tikket så e-posten fra Statens vegvesen inn om at de ikke bare hadde trukket anbudet på ferjesamband til Finnøy men også 6 - 7 andre lignende anbud fordi de ønsket å stille strengere krav til universell utforming.

E-posten fra Statens vegvesen hadde følgende interessante ordlyd;

"Kunngjørings ID: NOV114115
Tittel: Konkurransetsetting av ferjesambandet Rs/Fs Finnøysambandet
Myndighet: Statens vegvesen Region vest

Konkurransetsettinga av det kombinerte riks- og fylkesvegferjesambandet vert avlyst. Grunnen er ynskje om strengare krav til universell utforming på ferjemateriellet i Finnøysambandet.

Ny konkurranse for Finnøysambandet, med endra krav til ferjemateriell og endra oppstartstidspunkt, vil bli lagt ut med det fyste."

Hva var det som gjorde at Statens Vegvesen, en av de mest tungroddene og seiglivede statlige institusjonene i landet skiftet så å si fra den ene dagen til den andre i en så viktig sak?

Slik jeg tolker Statens vegvesen sin

tilbaketrekking er de blitt klar over at de hadde en svært dårlig sak i forhold til ny lov om diskriminering. Takket være at vi var flere som også hadde faglig tyngde til å vite hva vi snakket om, tror jeg det var mulig å snu en statsinstitusjon som ikke akkurat er kjent for å snu i tide og utide. Jeg mener presedensen som ligger i ovennevnte beslutning er en av de viktigste som er gjort på flere tiår i forhold til at det nå vil være mulig å få universelt uformede ferjer i Norge. Resultatet er et samarbeid mellom mange som var universell utforming bevisst og som hadde fagkunnskapene innenfor flere områder slik at Statens vegvesen her innså at det var ingen vei utenom å kreve universell utforming også på ferjer fra nå.

Regionsnytt gratulerer Thomas Nesheim og takker for denne muligheten til å fjerne ytterligere udemokratiske barrierer.

TEKST OG FOTO: ARILD BIRKENES

Et godt råd

Eivind Reiten får 15 - 20 millioner kroner med seg når han nå går fra Hydro. Han oppfordrer til måtehold i lønn og bonuser.

Gode råd er dyre.

Do-gnad

For noen numre siden – i Regionsnytt – ble tilgjengelighet i Bergens kirkene vurdert. Toalettmulighetene for rullestolbrukere ble også sett på. Her var mye nedslående lesning for bevegelseshemmede.

Biskopshavn kirke – 45 år gammel – gir lokaliteter til Y'men gruppen i menigheten der ute.

Kirkens toaletter ligger i kjelleren både fra hovedinngangen i nord – og fra menighetssalene i syd. Her er det trinn ned/opp – og handreet ved trappevegg er vrient å gripe rundt.

Som medlem av Biskopshavn Y'men måtte jeg i fjor utebli fra møtene grunnet nevnte trapper. Det ble en tilnærmet ekstremsport å manøvrere seg ned trinnene når naturen presset på.

Dette oppfanget leder Nils Agnar Eldholm. Han og Tor Bjørnung spurte meg om faglige råd. Jeg fant annonsører for trappeheiser i Regionsnytt. Disse ble kontaktet. Anbudene varierte meget.

Nevnte herrer sendte orienterende tiggerbrev til bydelens utvalgte. Og som Nils Agnar sa: "pengene bare strømmet inn". På et par måneder var stoltrappeheis fra menighetsavdelingene installert og betalt. I januar ble heisen offisielt åpnet med rød sløyfe og sang – laget for anledningen.

Sitater fra sangen

Vi har spilt på alle strenger.
Brukt vår sjarm og fått inn penger.
Når man gjør det man trenger
blir man lett og glad.

Femti smilende sangere sang meg ned
– på min jomfrutur - mot toalettene

Ps
Nå er arbeid i full gang med å skaffe
(bygge) toalett for rullestolbrukere
i plan med kirkens inngangsparti.
Rampe til alter og døpefont er under
forberedelse.

MED TAKK FOR ET NYTTIG SPARK
FRA REGIONSNYTT
– HILSEN WALTER PEDERSEN

*Tv: Tor Agnar Eldholm
og Tor Bjørnung*

Clarion hotell Bergen Airport – nok en gang

Niels Torp AS Arkitekter MNAL som har tegnet Clarion hotell Bergen, har på vegne av Flesland Eiendom AS sendt en skriftlig klage til Bergen kommune om retting og ilegging av tvangsmulkt. Bakgrunnen er at man mener seg urettferdig behandlet av Bergen kommune.

Fra Niels Torp AS Arkitekter MNAL hevdes det at Bergen kommune legger en annen og langt strengere tolkning til grunn av TEK §10-31, 2 "utforming av enkelte byggverk" enn andre kommuner.

Bergen kommune vedtok i desember 2008 – pålegg om retting og ilegging av tvangsmulkt da arbeidet med å gjøre de resterende 16 rommene ikke var begynt.

Som fortalt i Regionsnytt (senest 03-08) anket NHF Sørvest inn til Bergen kommune vinteren 2007 det forhold at hotellet bare hadde 4 av 200 rom tilrettelagt. NHF Sørvest fikk medhold av Bergen kommune som pålegger eieren, Flesland Eiendom AS å ombygge 16 rom. Saken er til behandling i Bergen

kommune. I telefonsamtale med Line Skjengen, spesialkonsulent/jurist i Bergen kommune får Regionsnytt opplyst at i det tilfellet at Bergen kommune ikke tar klagen til følge, går saken videre til politisk behandling, og deretter eventuelt til Fylkesmannen. Mer kan jeg ikke si så langt i saken, avslutter Skjengen.

TEKST: ALF-ARE SKOG

FOTO: PER INGE VANNEBO

Askøy Seilsport Senter og Askøy Seilforening; Satser på integrert seiling

Askøy Seilforening (ASF) vil i løpet av 2009 (mai og august) invitere interesserte personer/grupper som har en funksjonshemming og som har lyst å prøve seiling, til Askøy Seilsports Senter.

Der vil de få en omvisning/presentasjon av anlegget og bli gjort kjent med hva ASF kan tilby.

ASF vil gi en kort teoretisk innføring i seiling med påfølgende bespisning. Deretter vil interesserte få en mulighet til å prøve å seile med de båttypene som klubben har disponible for formålet.

Klubben har pr. i dag 2. stk 2.4 mR som er en en-manns kjølbåt. Denne benyttes i Paralympics. Det seiles aktivt i denne klassen i Norge i dag med egen norgescup for klassen. Klassen er stor på verdensbasis og de

årlige verdensmesterskap som seiles på forskjellige steder i verden kan trekke over 100 deltagende båter.

I disse åpne VM konkurrerer funksjonsfrisk og funksjonshemmede på lik linje. Det arrangeres også egne VM kun for funksjonshemmede.

I disse mesterskapene deltar også en tre manns kjølbåt SONAR, og en båt utviklet for kun funksjonshemmede seilere, SKUD 18.

Videre har klubben 2. stk. To-Kronan som er beregnet for 2-3 personer.

Til våren kommer 2. stk RS Feva joller som seiles av to voksne eller 1+2 og som kan gi brukerne litt kick da de er friske å seile.

ASF har et aktivt Yngling miljø ved senteret. Dette er en kjølbåt beregnet for 3 personer og som er for per-

soner med mindre funksjonshemninger. I Askøy SF seiler båtene aktivt i klubbregattaer.

ASF har hatt svaksynte som har seilt aktivt Yngling og andre båter siden 1997. I USA i 2006 ble de verdensmestre i klassen for helt blinde. Nytt VM seiles på New Zealand i Februar 2009

For de som bare har lyst å være med på en tur med en større seilbåt for å prøve dette, vil det også bli en mulighet for dette.

Interessert i å prøve?

Kontakt Tom L Haaland
Epost: tom@haalandweb.net
eller mobil: 92282049

Skysst i Hordaland – et demokratisk problem

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing eller spesiell utforming. Dersom det offentlige transporttilbudet var universelt utformet ville det med andre ord knapt være behov for spesialløsninger for personer med nedsatt funksjonsevne. I stedet for å jobbe for at prinsippet skal bli virkelighet har Skysst bidratt til det motsatte.

Skysst gikk nemlig i løpet av 2008 ut med diverse anbud på busstransport som ikke stilte krav til universell utforming av materiellet. Etter at det ble oppdaget påstod Samferdselssjefen og Skysst at kravet ikke ble etterlevd på grunn av veienes dårlige beskaffenhet og utilgjengelige busslommer. Nå er tre anbud tildelt ulike selskaper og flere er på vei.

Hordaland Fylkesting opprettet Skysst som et verktøy for å realisere demokratiske målsetninger. En av de bærende målsetningene er uttrykt i kravet om at alle rutetjenester i Hordaland skal tilfredsstillere kravene til universell utforming. I fylkesdelplanen "Deltaking for alle – universell utforming" kan vi lese: "Ved kjøp av alle rutetjenester i Hordaland skal det vere krav om universell utforming av transportmateriellet."

Hordaland Fylke er i godt selskap; Nasjonal transportplan 2006-2015 og den foreslåtte

planen for perioden 2010-2019 har mål om universell utforming som et av de bærende prinsippene for kollektivtransporten. Elleve fylkeskommuner har krav om universell utforming enten som transportmål eller som verdigrunnlag i fylkesplanene. I tillegg har tre fylkeskommuner nevnt universell utforming i sine samferdsels- eller kollektivtransportplaner. Til sist kan nevnes at Miljøverndepartementet i 2006 utnevnte Hordaland til ressursfylke for universell utforming. Skysst sin anbudspolitikkk blir stilt i et enda grellere lys ved at to EU direktiver gir mulighet for å stille krav om universell utforming ved offentlige anskaffelser over en viss verdi, og ved at eksisterende og snart kommende forskrifter i Norge stiller krav om universell utforming av nytt bussmateriellet.

Dette er Skysst enten ikke klar over eller de velger bevisst å motsette seg krystallklare demokratiske spilleregler og krav, inkludert fra sin egen eier.

Skysst gjør med slike anbudsregler narr av demokratiet og demokratiets rett og plikt til å regulere markedet til befolkningens beste.

Dersom Skysst ikke endrer anbudsreglene vil derfor Norges Handikapforbund Sørvest betrakte Skysst som et demokratisk problem som skreier en demokratisk løsning.

TEKST: ANNE-BERIT KOLÅS
SAMFERDSELSKONTAKT NHF SØRVEST

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven – et verktøy mot diskriminering

I fjorten år har Norges Handikapforbund jobbet for en lov som forbyr diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse. Det var derfor med stor spenning vi entret 2009, det første året som loven skal gjelde fra. Spenningen kommer nok til å vare en tid ennå. Som for alle helt nye lover er grensene for hva som er lovlig og ikke ennå ikke klare og tydelige. Først om en stund, når Likestillings- og diskrimineringsombudet og nemnda har vurdert en rekke forskjellige saker, vil vi få en oversikt over hva loven innebærer og hvor langt den rekker. Inntil da må vi bruke vårt beste skjønn når vi vurderer hvilke saker vi klager inn til ombudet.

Hva innebærer Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven?

Forbud mot diskriminerende holdninger og handlinger

Den ene hoveddelen av loven forbyr diskriminering og trakassering som følge av holdninger og handlinger. Disse forbudene finner vi igjen i "Lov om likestilling mellom kjønnene" samt i Diskrimineringsloven som

omfatter etniske minoriteter. Dersom en arbeidsgiver nekter å ansette deg fordi du har en funksjonsnedsettelse, evt. gi deg mindre lønn eller sparke deg med samme begrunnelse, vil vedkommende ha en dårlig sak. I Norges Handikapforbunds undersøkelse om utestenging fra serveringssteder sier 1 av 6 som har svart at de har blitt nektet å komme inn på et utested, evt. nektet servering med bakgrunn i sin funksjonsnedsettelse. Før 1. januar 2009 var slike handlinger ikke uttrykkelig forbudt ved lov. Diskriminerings og tilgjengelighetsloven gir derimot uttrykkelig lovforbud mot en slik form for diskriminering.

Loven inneholder også et forbud mot indirekte diskriminering. Spissformulert kan man si at mens forbudet mot å diskriminere innebærer at man ikke skal forskjellsbehandle, innebærer forbudet mot indirekte diskriminering et forbud mot å behandle likt. Dersom en praksis, regel eller betingelse kan føre til at grupper diskrimineres på grunn av sin funksjonsnedsettelse, vil dette kunne innebære at grupper av funksjonshemmede vil måtte få unntak fra en vedtatt regel eller praksis for ikke å bli diskriminert. Et mye benyttet eksempel i så måte er forbud mot å ta med hund inn på et postkontor. For blinde med førerhund kan forbudet fungere utestengende. De får ikke tilgang til postkontorets tjenester. Et slikt forbud må altså unnta de som bruker førerhund. Skulle du oppleve deg trakassert på grunn av funksjonsnedsettelse kan det være grunn til å vurdere om dette faller inn under forbudet mot trakassering i lovens § 6. Vi vet ennå ikke helt hvor grensen for trakassering går, men vi tar ikke mye feil når vi sier at det finnes funksjonshemmede som til

tider opplever trakassering som ligger langt over grensen for hva man skal akseptere.

Forbud mot diskriminering som følge av samfunnsskapte barrierer

Den andre hoveddelen i loven omfatter forbud mot diskriminering som skjer som følge av omgivelser som ikke er tilgjengelige, universelt utformet og/eller tilrettelagt. Virksomheter som ikke sikrer tilgang for funksjonshemmede bryter i utgangspunktet med loven. I tilfeller hvor tilrettelegging vil koste uforholdsmessig mye i forhold til virksomhetens ressurser kan forpliktelsene reduseres, men aktivitetsplikten innebærer at virksomheten uansett vil ha problemer med å snike seg unna sine forpliktelser på litt lengre sikt.

Det er et poeng å legge spesielt merke til aktivitetsplikten som er inkludert i loven, både i § 3 samt i § 9. Denne plikten nedfeller forpliktelser til å planlegge og gjennomføre tiltak som skal bidra til en ikke-diskriminerende virksomhet. Med dette menes at offentlige myndigheter, offentlige virksomheter og privat virksomhet rettet mot allmennheten bør gjennomgå og kartlegge sin virksomhet for å avdekke hvor virksomheten ikke oppfyller sine forpliktelser om å fremme likestilling og universell utforming. Med bakgrunn i kartlegging av virksomhetens fysiske barrierer bør det utarbeides en plan for hva som skal gjøres og når man tenker å ferdigstille tiltakene.

Lovens § 11 stiller krav til Universell utforming av Informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dette kan gjelde alt fra internettsider til minibanker og betalingsautomater

i butikk. På IKT-området har man nedfelt en absolutt siste frist (1. Januar 2021) for når IKT rettet mot allmennheten skal være Universelt utformet.

Loven inkluderer også forpliktelser til individuell tilrettelegging for arbeidsgiver, i forhold til barnehage, skole og utdanningsinstitusjon samt i forhold til tjenestetilbud knyttet til sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven. Arbeidsgiver forpliktet til rimelig tilrettelegging både av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at funksjonshemmede arbeidssøkere eller arbeidstakere kan få eller beholde arbeid.

Tilretteleggingsplikten i skolen skal sikre likeverdige opplæringsmuligheter mens forpliktelsene knyttet til barnehage skal bidra til likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter. Det er verdt å merke seg at kommunens forpliktelser i forhold til kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven ikke innebærer at man har krav på mer og bedre tjenester enn hva som ligger nedfelt i de to nevnte lovene. Forpliktelsene innebærer bare at tjenestene skal legges til rette på en slik måte at man får et likeverdig tilbud. Det understrekes at forpliktelsene skal være knyttet til tjenester av varig karakter og at for eksempel tilbud hos fastlegen, på helsestasjonen eller i fysioterapi faller utenfor da dette ikke ansees å ha varig karakter. Derimot vil tjenester knyttet til boligen, f.eks assistanse falle innenfor kommunens tilretteleggingsforpliktelser.

Hvordan skal vi bruke loven?

I skrivende stund er loven 32 dager gammel, og Likestillings- og diskrimineringsombudet har enda ikke hatt tid nok til å konkludere i noen av NHF's klager. Det vil enda ta tid, men i mellomtiden jobber organisasjonen med å finne frem til flere gode saker som kan bringes inn for ombudet. Enn så lenge har vi konsentrert oss om diskriminering som dreier seg om fysisk utestenging. Men det er bare et tidsspørsmål for når vi også begynner å fokusere også på andre saker.

Har du spørsmål om loven, ta gjerne kontakt med NHF. Likestillings- og diskrimineringsombudet har også nyttig informasjon liggende ute på nettsidene og tar i mot henvendelser på email.

TEKST: JANNE SKEI

FOTO: PÅL REIERSGAARD

Stolthetsparaden

BLI MED PÅ STOLTTHETSPARADEN
i Oslo 13. juni 2009!

Stolthetsparaden 2008 ble en historisk stormønstring av personer med funksjonsnedsettelse.

Bli med å gjenta suksessen!
Du inviteres herved til å delta på Stolthetsparaden 2009!

Utfordre også andre til å delta!
Paraden vil også i 2009 starte på Youngstorget kl. 12.00 og avsluttes i Olav V -plass på sjøsiden av rådhuset!

Det planlegges et forrykende og inspirerende program!

SETT AV DATOEN NÅ!

www.stolthetsparaden.no

Endring i rutinar for refusjon av pasientreiser

Frå 1. januar 2010 overtek dei regionale helseføretaka ansvaret for tilbakebetaling av reiseutgifter i forbindelse med undersøking og behandling ved sjukehus og institusjonar.

Det betyr at ein som pasient ikkje lenger kan oppsøke arbeids- og velferdsetaten (NAV) for å få refundert utlegg, men må sjølv fremme krav til helseføretaket som vil stå for utbetalingane.

Kravet fremmar ein ved å fylle ut eit enkelt reiseregningsskjema og sender det med post til helseføretaket.

For mange brukarar vil dette vere ei enklare oppgåve fordi ein ikkje lenger treng å oppsøkje eit NAV-kontor, men kan i staden fylle ut eit skjema i ro og mak.

Råd og rettleiing

Overføringa omfattar også ansvaret for informasjon og rettleiing. Dagens skrankeløysing i NAV vil bli erstatta med ei telefoni- og portalløysing. Den nye løysinga vil også ta omsyn til dei brukarane som ikkje er i stand til å bruke telefoni- og portalløysingane.

Gjennom informasjonstelefonen vil ein få hjelp til å fylle ut reiseregningsskjema og til å planleggje og bestille reiser.

Smidig overgang

For å gjere overgangen frå gammal til ny refusjonsløysing smidigast mogleg for brukarane, har prosjektleiinga ein tett dialog med brukarutval og organisasjonar. Sjølv om helseføretaka først overtek ansvaret for utbetalingane 1. januar 2010, vil ein alt i frå 1. september 2009 starte med ein gradvis overgang. Målet er å gjere det enklare for pasientane, samtidig som ein sikrar rask og enkel saksbehandling.

TEKST: CAMILLA LODDERVIK,
KOMMUNIKASJONSRAÐGIVER,
HELSE VEST RHF

Evakuering av funksjonshemmede fra tunnelene

Hvordan er evakueringen av funksjonshemmede passasjerer tenkt avviklet ved trafikkuhell i tunnelen? Tunnelen vil være en av Norges sikreste tunneler når den er ferdig sommeren 2010.

Med henvisning til media og reportasjer om Knappetunnelen – Ringvei Vest, tok Norges Handikapforbund Sørvest opp spørsmålet om hvordan evakueringen av funksjonshemmede passasjerer er tenkt avviklet ved trafikkuhell i tunnelen.

Tunnelen vil være en av Norges sikreste tunneler når den er ferdig sommeren 2010. Norges Handikapforbund Sørvest ba spesielt om svar på;

1. Hvordan er det mht fremkommelighet for en med nedsatt funksjonsevne dersom det er nivå forskjell mellom tunnelene?
2. Hvordan er det mht fremkommelighet i tverrslagene - er det nivå forskjell fra kjørebane og inn/ut, er tverrslagene opplyst, er det ledelinjer, er tverrslagene merket som rømningsvei?

I svarbrevet fra prosjektleder Ottar A Midtkandal heter det;

– for hver 250 m blir det etablert tverrforbindelser med tunnellopene. Tverrforbindelsene skal virke som rømningsveg dersom trafikantene må forlate bilene i forbindelse med større trafikkuhell og brann i tunnelene. Disse vil fremstå som egne lukkede rom med en lengde på ca 10 m, bredden er ca 3,0 m og høyden 3,0 m. Karmmålet på dørene er utvendig 2,10 x 1,20 m. Tverrforbindelsen vil bli utført i pusset Leca med støpt gulv. Rommene vil bli godt belyst.

Langs kjørebane kantene i tunnelene etableres det ledekanter av ikke avisende kantstein med en netto høyde over asfalten på 14,cm. Tverrfallet mot kjørebane kanten er på 5 %. Det opphøyde sidearealet som fremkommer mellom kjørebane og kjørebane og tunnelvegg har en bredde på 1,0 m.

Ved tverrforbindelsene har vi planlagt at ledekanten dykkes ned i flukt med kjørebane i en lengde på 1,5 m sentrert ut fra dørene i tverrforbindelsen. Høydeforskjellen som fremkommer på rampen mellom nedsenket ledekant og dørterskel blir 14,5 cm over en lengde på 100 cm. Selve dørterskelen blir 2,0 cm.

Inne i tunnelene vil det på veggen inn mot det andre løpet bli montert ledelys for hver 25 med skilt som viser avstand til nærmeste tverrforbindelse. Tverrslagene er merket med 2-sidige standard rømningskilt. Selve tunnelprofilen blir ved tverrforbindelsene opplyst av lysarmatur med grønn farge.

FOTO: JACK EDWARD BOLSTAD

Knappetunnelen vil være en av Norges sikreste tunneler når den er ferdig sommeren 2010.

IPLOS

– Individbasert Pleie og Omsorgsdata

Historien om IPLOS tar visst aldri slutt.

Det er nå åpnet for at vi kan nekte at diagnose blir opplyst når registreringene blir sendt til det sentrale registeret.

NHF var innleder på en stor konferanse om IPLOS og fikk der presentert vårt syn på dagens IPLOS. Vi var meget tydelig på at vi mener registreringen går på personvernet løs og viste til de lover/forordninger som finnes

- Personopplysningsloven § 1 og § 8
- FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (artikkel 17.1966)
- Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen
- EUs personverndirektiv

Vi ble ikke særlig populære hos Helsedirektoratet som mener at IPLOS er kjempebra, men egentlig bryr vi oss ikke om hva de mener om oss – vi vil fortsette å fortelle hva vi tenker om og opplever av henvendelser rundt IPLOS-registreringen.

NHF mener at IPLOS-tallene ikke nødvendigvis viser det en forventer – vi mener de kun viser:

- Kvantitet: Mengde og ressurser brukt (som antall plasser i syke hjem, omsorgsboliger eller bistandstimer)
- Kvantitet er ikke kvalitet. Den

enkeltes oppfatning av kvalitet kommer ikke fram

- Når opplysningskvalitet er så dårlig, blir datainformasjon ikke helt pålitelige. Kan derfor ikke brukes til kvalitetsutvikling
- Vår erfaring er at det brukes mest til sammenlikning av informasjon med økonomisk effektivitet som mål
- Sier ikke noe om tjenestekvalitet eller om behovet er dekket i forhold til det som er søkt

Jeg har etter denne konferansen vært i ulike ”settinger” hvor IPLOS er nevnt og brukt – men hvordan? Begge gangene er tallene og statistikken brukt for å fortelle at unge med funksjonsnedsettelse bruker flere ressurser i kommunene enn eldre – var det dette Helsedirektoratet ønsker med registreringen og statistikken – å sette grupper i kommunene opp mot hverandre?

Nå like over nytt år kom NOU 2009:1, Individ og integritet, Personvernkommissjonen. De har et eget avsnitt om IPLOS hvor de bl.a. sier at selv om registeret er anonymisert vil det i enkelttilfeller være mulig å plukke ut den registrerte til og med på landsbasis, og at det er langt lettere på kommuneplan og spesielt i små kommuner – altså det samme som vi har sagt.

De sier også: *”Det er meningen at den registrerte selv skal delta i registreringsprosessen. Men også her har det svik-*

tet.” – Altså det samme som NHF. De påpeker også som oss at med ILPOS er vi tilbake til den gamle tenkingen rundt personer med nedsett funksjonsevne – altså tilbake til den medisinske tenkingen.

Det hjelper neppe overfor Helsedirektoratet at vi får støtte fra Personvernkommissjonen, men det hjelper meg i min vilje til å fortsette å påpeke alt jeg ikke kan akseptere ved IPLOS-registreringen og jeg står enda sterkere i min tro på at **ALLE MÅ NEKTE DIAGNOSEREGISTRERING.**

TEKST: ANNE-BERIT KOLÅS

Kurstilbud for foreldre til born med nedsatt funksjonsevne

Kurstilbud i Region Vest i 2009.

"HVA MED OSS?"

- Samlivskurs for par
- Oppfølgingskurs for par som har delteke på samlivskurs.
- Kurs for aleineforeldre

Samlivskurs for par:

1. 20 – 22 mars.
Scandic Bergen Airport, Flesland
2. 27 – 29 mars.
Kronen Gaard, Sandnes
3. 24 – 26 april
Scandic Bergen Airport, Flesland
4. 25 – 27 sept.
Scandic Bergen Airport, Flesland
5. 16 – 18 okt.
Kronen Gaard, Sandnes
6. 30 okt. – 1 nov.
Kronen Gaard, Sandnes

Det kan og bli eit samlivskurskurs i Førde, meld interesse for dette.

Kurs for aleineforeldre

25 – 27 sept.

Solstrand Hotel & Bad, Os, Bergen

De som deltok på kurs i 2007 vil få invitasjon til oppfølgingskurs.

Kursavgift: Kr. 1000,- for par og 500 for aleneforeldre. Kursene har begrenset deltakerantall og her gjelder "førstemann til møllen".

Påmelding til:

Familiekontoret i Sogndal.

Kontaktperson:

Kari Thomasgård tlf. 46619290

e-post: kari.thomasgard@bufetat.no

Kursplan 2009

Medlemmer som ønsker å delta kan ta kontakt med eget lokal/landsforeningslag og undersøke muligheter for å få dekket egenandelen. Direktemedlemmer tar kontakt med regionskontoret. Ønsker du som medlem å melde deg på et kurs uavhengig av et lokallag, er dette også mulig.

Studieledere/koordinatorer for kurs og konferanser i regionen er Maria Dressel og Karin Tjemsland. Harda Løvoll og Kristian Bore er koordinatorer for veiledningstjenesten. Vigdis Hope er regionskontorets koordinator i disse 2 utvalgene.

KURS nr. 1/2009

Tema: Fleischer Hotel, Voss, som utgangspunkt for påvirkningsarbeid

Foredragsholdere:

PULS gruppen ved Anne-Berit Kolås og Tore Eugen Hansen

Dato:

Torsdag 12. mars, klokken 10.30 – 16.00

Sted:

Kafe 2.etasje Sosialbygg, Voss

Målgruppe:

Medlemmer fra NHF Voss, Ulvik, Kvam, Granvin, politikere, kommunale råd og bygningsetat Ulvik

KURS nr. 2/2009

Årsmøtet 2009 og tillitsmannsopplæring av nye region styremedlemmer

Dato:

Lørdag 25. April, klokken 12.00 – 17.00
Søndag 26. April, klokken 09.30 - 16.00

Sted:

Thon Hotel Bergen Airport, Kokstad

Målgruppe:

Delegater fra lokallagene
Egenandel, årsmøtet kr. 400.- pr. deltaker. Priser som kommer i tillegg for de som trenger overnatting:

Overnatting kr. 850.- pr. pers. i enkelt rom/ 525.- pr. pers. dobbelt rom

Påmeldingsfrist:

4. April 2009

KURS nr. 3/2009

Temahelg:

Likemannsopplæring – DTL/Anti-diskrimineringsloven – Påvirkningsarbeid

Foredragsholdere:

Foredragsholder på hvert tema

Dato:

Lørdag 13. Juni, klokken 10.00 – 18.00

Søndag 14. Juni, klokken 09.00 – 15.30

Sted:

St. Svithun hotell, Stavanger

Målgruppe:

Medlemmer fra lokallagene i

Hordaland og Rogaland

Egenandel:

kr. 950.- pr. person i enkeltrom og kr. 775.- pr. person i dobbeltrom (Prisen gjelder overnatting fra 13-14 juni, kurspakken i 2 dager og middag, lørdag kveld.

Kr. 500.- for deltakelse på dagtid, uten overnatting og middag.

Påmeldingsfrist:

29. Mai 2009

KURS nr. 4/2009

Veiledningstjenesten – Tema: Nav, reseptordninger/forbruksmateriell og Helsetjenester

Foredragsholdere:

Representanter fra NAV

Dato:

Lørdag 5. September, klokken 10.30 – 17.00

Sted:

St. Svithun hotell, Stavanger

Målgruppe: Likemenn og rettighetsveiledere i Rogaland

Egenandel:

Ingen egen andel

Påmeldingsfrist:
21. August 2009

KURS nr. 5/2009

Veiledningstjenesten – Tema: Nav, reseptordninger/forbruksmateriell og Helsetjenester

Foredragsholdere:
Representanter fra NAV

Dato:
Lørdag 19. September,
klokken 10.30 – 17.00

Sted:
Kopparen senter, Kopervik

Målgruppe:
Likemenn og rettighetsveiledere i midtre del av regionen og nye personer til tjenesten

Egenandel:
Ingen egen andel

Påmeldingsfrist:
4. September 2009

Arrangement nr. 6/2009 **Regionstreff 2009 – Lofthus, Hardanger**

Fellessamling med vekt på det sosiale. Med blant annet underholdning, ny informasjon om organisasjonen og nyheter innen tekniske hjelpemidler.

Tema:
Fremtidens NHF

Dato:
2 – 4. oktober 2009

Sted:
Hotel Ullensvang

Målgruppe:
Medlemmer fra Rogaland og Hordaland

Egenandel: ?
Påmeldingsfrist:
14. september 2009

KURS nr. 7/2009

Veiledningstjenesten – Tema: Nav, reseptordninger/forbruksmateriell og Helsetjenester

Foredragsholdere:
Representanter fra NAV

Dato:
Lørdag 17. Oktober,
klokken 10.30 – 17.00

Sted:
Thon Hotel Bergen Airport Kokstad

Målgruppe:
Likemenn og rettighetsveiledere i Hordaland

Egenandel:
Ingen egen andel

Påmeldingsfrist:
2. oktober 2009

Andre kurs og arrangement som skal finne sted i løpet av 2009

Informasjonsdag/messe i Rogaland

Det vil jobbes med å arrangere en messe i Rogaland. Regionskontoret vil komme tilbake om saken litt senere.

PULS (Påvirkning, universell utforming, likeverd og samfunn)

Det vil også arrangeres et kurs for medlemmer fra lokallagene i Stavanger til høsten.

Kurs og opplæring av brukerrepresentanter, vil bli flettet inn i PULS nettverket.

Høstkurs 2009

Vi har avsatt helgen 14-15 november til Høstkurs, men sted og tema er ikke fastsatt.

Aktuelle tema for kurset kan bli:

- PULS (Påvirkning, universell utforming, likeverd og samfunn)
- Forenings identitet og lokallagsarbeid.
- Kommunikasjon internt og eksternt

Styreopplæring i lokallagene i Hordaland og Rogaland.

Noen av lokallagene har fått en del nye tillitsvalgte i styrene. NHF Sørvest vil ta direkte kontakt med de lokallag det gjelder for å gjennomføre en tillitsmannsopplæring.

TAXI1 – forvent mer enn en drosjetur

Visste du at?

- Vi har mange biler som kan frakte rullestoler både 1 og 2 stykker.
- Du kan benytte TT kort i våre biler.
- Våre biler er røykfrie.
- Du kan forhåndsbestille drosje på våre nettsider eller på telefon.
- Taxi1 har to barneseter i alle bilene.
- Våre sjåfører er opptatt av god service for å gi deg en behagelig reise.

Svaksynte - blinde - hørselshemmede

Vi har et ønske om å hjelpe deg fra dør til dør. Fortell vår sentralbordbetjening at du gjerne vil ha en ekstra hånd til å hjelpe deg opp til trappen og vi sørger for at sjåføren kommer opp til deg og gir deg den hjelpen du har behov for. Har du med førerhund er det ikke et problem for sjåføren å ta med denne. Våre biler har god gulyplass til å frakte deg og "passasjeren" din.

*Velkommen til Taxi1!
Tlf 55 70 00 00
www.taxi1.no*

Spørreundersøkelse – regiontreff

Regionstyret har vedtatt at det i forbindelse med Handlingsplan 2009 skal gjennomføres en spørreundersøkelse om hva medlemmene er opptatt av omkring Regiontreff. Undersøkelsen skal være ferdig innen første halvdel 2009. Med undersøkelsen ønsker man å få et bilde av de forhold som deltakerne er opptatt av.

Du er velkommen til å sende ditt svar på e-post: nhf.soerwest@nhf.no
Du kan og bruke vår postadresse:
NHF Sørvest, Kokstadveien 46,
5257 Kokstad.
Svarfrist snarest og senest tirsdag
14. april.

Kryss for ditt valg							
1 kjønn	1a kvinne	1b mann					
2 Hvor har du ditt medlemskap	2a kommunalt lokallag	2b landsforenings lokallag	2c Direkte medlem	2d Vet ikke			
3 Hvilket fylke bor du i?	3a Hordaland	3b Rogaland					
4 Hva er rimelig å betale i egenandel pr person fredag - søndag med full pensjon?	4a Mindre enn kr 1000	4b kr 1000	4c mellom kr 1500 og kr 2000	4d mer enn kr 2000			
5 Er du villig til å dele soverom?	5a ja	5b nei					
6 Hvilken verdi vil du gi følgende tema på en skala fra 1 til 6 hvor 1 er det du mener er mest attraktivt og 6 er det du mener er minst attraktivt?							
7 Info om tekniske hjelpemidler	7a Meget attraktivt	7b ganske attraktivt	7c passe attraktivt	7d mindre attraktivt	7e ikke attraktivt	7f Minst attraktivt	
8 Handikapppolitiske tema	8a Meget attraktivt	8b ganske attraktivt	8c passe attraktivt	8d mindre attraktivt	8e ikke attraktivt	8f Minst attraktivt	
9 Utflukter	9a Meget attraktivt	9b ganske attraktivt	9c passe attraktivt	9d mindre attraktivt	9e ikke attraktivt	9f Minst attraktivt	
10 Sosiale aktiviteter	10a Meget attraktivt	10b ganske attraktivt	10c passe attraktivt	10d mindre attraktivt	10e ikke attraktivt	10f Minst attraktivt	
11 Lokale innslag	11a Meget attraktivt	11b ganske attraktivt	11c passe attraktivt	11d mindre attraktivt	11e ikke attraktivt	11f Minst attraktivt	
12 Andre tema	12a Meget attraktivt	12b ganske attraktivt	12c passe attraktivt	12d mindre attraktivt	12e ikke attraktivt	12f Minst attraktivt	
13 Hvilken verdi får det siste treffet du var med på en skala fra 1 til 6 hvor 1 er svært bra og 6 er svært dårlig?							
V e r d i	13a svært bra	13b ganske bra	13c passe bra	13d mindre bra	13e ikke bra	13f svært dårlig	13g har ikke deltatt
Har du forslag på sted hvor regiontreffet kan gjennomføres?							
Har du forslag til å forbedre regiontreffet?							

ASKØY
KLEPPESTØ
senter
 5300 Kleppesto
 Tlf.: 56 15 13 50

B E R G E N

BILTRANSPORT AS
AS Biltransport
 Pb. 108 Minde, 5821 Bergen
 Tlf. 55 29 35 70 Fax. 55 95 18 00

Dr. Ragnar Ljosland
 Spes. Indremedisin og endokrinologi
 Strandgt. 193, 5004 Bergen
 Tlf. 55 90 00 80

B Ø M L Ø

WÄRTSILÅ NORWAY AS
 5420 Rubbestadneset
 Tlf. 53 42 25 00 • Fax. 53 42 25 01
www.wartsila.com/no

KVINNHERAD

SORAL
 Sør-Norge Aluminium AS
 5460 Husnes Fax. 53 47 50 26
 Tlf. 53 47 50 00

Skarveland AS
 Opsanger Næringspark, 5450 Sunde
 Fax. 53 47 70 71
Tlf. 53 47 70 70

S T O R D

SparebankenVest
 5400 Stord
 Tlf. 05555
 Fax. 53 45 68 01
www.spv.no

S U N D

Sund VA
 Midtstegen, 5382 Skogsvåg
Tlf. 56 31 92 00
Fax. 56 31 92 01
 Vi støtter NHF's arbeid i Hordaland

B E R G E N

Abile AS
 Vågslien 1, 5113 Tertnes, Tlf. 45 20 90 00, post@abile.no

B Ø M L Ø

Finnås Kraftlag
 Pb. 55, 5430 Bremnes, Tlf. 53 42 89 00 Fax. 53 42 89 01

Haugesund Sparebank avd. Bømlo
 5443 Bømlo, Tlf. 53 42 60 70

F J E L L

Fjell Industrier
 Smålonane, 5353 Straume, Tlf. 56 31 26 00

L I N D Å S

Magne Hope AS
 5954 Mongstad, Tlf. 56 16 76 50, Fax. 56 16 87 28

M E L A N D

Frekhaug Regnskap Øyvind Vaksvik
 Mjåtveitflaten 39B, 5918 Frekhaug, Tlf. 56 17 67 10

O D D A

Knut Kvandal Ingeniør AS
 5750 Odda, Tlf. 53 65 07 45, Fax. 53 65 07 46, Mob. 90 11 87 28

O S

IT Konsulent/Rådgiver Terje Rognsvåg AS
 Skjelåsen 43, 5215 Lysekloster, Tlf. 56 30 46 00 / 91 56 17 99

O S T E R Ø Y

Halleland Transport AS
 Vatle, 5286 Haus, Tlf. 55 70 60 80, h-cato@online.no

S T O R D

Advokat Haldor Tveit
 Borggt. 11, 5417 Stord, Tlf. 53 40 24 40, Fax. 53 40 00 21

Apotek1 Stord
 Pb. 1, 5401 Stord, Tlf. 53 45 60 30, Fax. 53 45 60 31

SIM Næring AS
 5411 Stord, Tlf. 53 45 66 00, www.sim.as

FK Stord AS
 Tlf. 53 40 09 00 Fax. 53 40 09 01

Advokatene i Borgen AS
 Torgbakken 5, 5411 Stord, Tlf. 53 45 60 00

Amfi Stord
 Bandadalen 1, 5417 Stord, Tlf. 53 41 33 15

V O S S

Hogst og Rydding AS
 5710 Skulestadmo, Tlf. 90 56 93 40, www.hogstogyrding.no

Adv. Vinje
 Vangsgt. 6, 5700 Voss, Tlf. 56 51 99 99, Fax. 56 51 99 98

Vedaa Rør og Fyringservice
 Gamle Bordsalsv. 43, 5700 Voss, Tlf. 92 21 59 04

 Sverre Samdal
 AUT. RØRLEGGERFORRETNING A/S

Postboks 226, 5201 Os
Tlf.: 56 30 15 83
Fax: 56 30 12 50
 E-post: ssamdal@online.no

Vi påtar oss alle arbeider i forbindelse med:

- VVS
- TV-inspeksjon av rør og kabler
- Lokalisering av rør og kabler
- Lekkasjesøk
- Rehabilitering av avløpsledning uten oppgraving

Åpntider: Ons - Fre: 08.30 - 16.00

KOM OG SE VÅR FINE UTSTILLING I JORDMORSVINGEN 2

Vi takker
 alle våre
 annonsører
 for den
 flotte
 støtten!

Helse Bergen Ortopediske Klinik

**KYSTHOSPITALET
 I H A G E V I K**

Tlf. 56 56 58 00 Fax. 56 56 58 02

Vi takker alle våre annonsører for den flotte støtten!

Sudoku nr.01/2009

9	1		3		2		8	
		4				1		
7			9		5	6		
	7	8					9	
		5		3	4	7		
	2		7	9		8	5	
		2	1		3			8
		9				2		
	4		2		9		6	1

		4		9		7		
	6			3	7		9	
9		7	2		5			3
	7	3	9			5		
8	4						6	1
		1			8	3	2	
2			1		4	6		8
	3		5	2			1	
		6		8		2		

- Sportspub m/ storskjerm
- Norsk Tippeliga,
Italiensk Serie A,
rettigheter m.m.

- Tilrettelagt for handikappede/
rullestolbrukere med heis,
ramper og kuleutskyter.

For bestilling eller informasjon ring 55 50 77 80

Vi takker alle våre
annonsører for den flotte
støtten!

Hytter og Hus

Laftebygg og Grindbygg.
Tømrerarbeid, Grunnarbeid, Graving og Brøyting
Vaktmestertjenester

Melsvegen 28, 5710 Skulestadmo
www.bygdeservice-voss.no
post@bygdeservice-voss.no

Kvinnherad Kommune

5470 Rosendal

**STØTTER BARN OG UNGE
FUNKSJONSHEMMEDE**

Tlf. 53 48 31 00

THON Hotel Bergen Airport

Kokstadv. 3, 5257 Kokstad

Tlf. 55 92 00 00

Støtter NHF's arbeide

07000 Bergen Taxi

Apotek 1 Sotra og Apotek 1 Promenaden

Hos oss setter vi deg som kunde i fokus.
Vi har sykepleiere i vår bandasjistavdeling
som kan gi råd og veiledning.

Ønsker du gjennomgang av dine
medikamenter kan du få snakke med
en av våre farmasøyer.

Vi kan levere sykepleiemateriell hjem etter avtale.

Vi leverer alt innen:

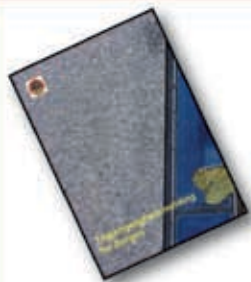
- Inkontinensprodukter
- Stomultstyr
- Diabetesutstyr
- Brystproteser
- Næringsdrikker/sondemat
- Sårutstyr
- Støtte/kompresjonsstrømper
- Hudpleieprodukter
- Produkter til foreldre og barn
- Medisinsk utstyr

DIN SAMARBEIDSPARTNER PÅ
BANDASJIST- OG SYKEPLEIEMATERIELL

Apotek 1 Sotra
Sorter Helsehus
5353 Straume
tlf: 56 31 56 00

Apotek 1 Promenaden
Knavik Senter 2.etg.
Kvernhusmyrane 29
5914 Isdalsta
tlf: 56357200

APOTEK 1
Vår kunnskap - din trygghet

Vi har utarbeidet en
tilgjengeligsmelding, og du finner
den på www.bergen.kommune.no

Utgiver av brosyren er Bergen
kommune, Byrådsavdelingen for
byutvikling.

BERGEN KOMMUNE

OLI BETONG INDRE ARNA

**Ingen
jobb
for
liten ...**

Tlf. 55 24 93 33

www.ohbetong.no

Klart det er mulig!

Ta kontakt – vi gir nærmere informasjon om mulighetene for funksjonshemmet ungdom å ta en fagutdanning!

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Opplæringsavdelingen Fagopplæringskontoret

5020 Bergen
Telefon 55 23 90 00

Vi takker alle våre
annonsører for den
flotte støtten!

Husbanken

Bustad tilpassa dine behov

I Husbanken har vi lån og tilskot til kjøp eller ombygging av bustad etter dine behov. Du skal komme greit inn og bruke bustaden på ein sikker og god måte.

Les meir på www.husbanken.no
eller ta kontakt på telefon: 815 33 370

St Svithun Hotell

Vi bryr oss. Du bryr deg.

St. Svithun Pasienthotell - et hotell for alle

Norges Handikapforbund er en god samarbeidspartner og en flittig bruker av St. Svithun Hotell. Hotellet ligger vegg i vegg med Stavanger Universitetssykehus og er åpent for alle. Vi har 137 rom hvorav 40 er tilrettelagt for funksjonshemmede og allergikere. Heiser fra parkeringsanlegget fører direkte opp i hotellet.

CAFÉ MORGENRØD - hotellets hjerte

Her kan du nyte et godt måltid i avslappende omgivelser. Cafén har sommeråpen terrasse med uteservering. Cafè Morgenrød har alle rettigheter. Egen kurs- og konferanseavdeling

For flere detaljer om våre tilbud se: www.st-svithun-hotell.no

Vi ønsker Norges Handikapforbund sine medlemmer velkommen til St. Svithun Hotell i Stavanger

Arm. Hansens v. 20 | Postboks 8100 | 4068 Stavanger | Telefon 51 51 26 00 | post@st-svithun-hotell.no

HANDI-NORGE AS

SPECIALISTER PÅ TILPASNING AV BIL handi.no TLF 800 31 414

veien til frihet...

Trenger du å tilpasse bilen din?
Det kan vi hjelpe deg med!!

Ring oss gratis på: 800 31 414

Fabrikkgaten 3, 5059 Bergen

Tlf. 55 59 67 00 Fax. 55 59 67 50
www.asplanviak.no

"NYE" HOTELL NORGE

345 nyoppussede rom og suiter, Bergens første Sea-Food Bar FISH, ny og trendy Ole Bull Restaurant, 2 moderne styrerom og spa med boblebad, svømmebasseng og badstue. Vi har beholdt våre flotte lokaler til effektive møter og flotte selskap.

HJERTELOG VELKOMMEN

TLF: 55 57 30 00
sales.norge.bergen@radissonas.com

Norconsult

Samfunnsplanlegging, Areal- og byplanlegging,
Skoleplanlegging, Veg- og trafikk,
Vann og avløp, Bygg

Starvhusgt. 2B, Pb. 1199 Sentrum, 5811 Bergen

Tlf. 55 37 55 00 Faks 55 37 55 01
e-post
postbergen@norconsult.no
www.norconsult.no

Hovedkontor
Tlf. 67 57 10 00

Norconsult Bergen har kompetanse på universell utforming.

Melding om universell utforming for Bergen kommune "tilgjengelighetsmeldingen".

Vurdering av hele bygningsmassen ved universitetene i Tromsø og Bergen med forslag om tiltak for bedre tilgjengelighet.

Utdanningsdirektoratets nasjonale rådgivningstjeneste for skoleanlegg: Bistand til plan og tilrettelegging. Universell utforming er sentralt.

Vi gir mennesker muligheter

Har du uførepensjon?

Vi kan hjelpe deg å komme helt eller delvis tilbake i arbeid

Vi kan hjelpe med:

- "Frys" av pensjon i fem år
- Kombinert arbeid og uføreytelse
- Hjelpemidler og tilrettelegging av arbeidsplassen
- Unntak fra arbeidsgivers sykepengeansvar
- Veiledning om yrke og arbeid
- Opplæring og arbeidstrening gjennom attføring
- Lønnstilskudd ved start i jobb

Kontakt ditt lokale NAV-kontor tidl. trygdekontor eller NAV Kundesenter 815 81 000

Fordi du trenger god plass og fremkommelighet

Få det bedre med firehjulstrekk.

Mercedes-Benz Vito har detaljene du ønsker deg.

DRIVSTOFFBRUK FOR VITO 4x4 VED Blandet kjøring: 0,84-0,96 L/MIL. CO2-UTSLIPP 222-254 G/KM. VERDIER IHT. DIREKTIV 80/1268/EEC. IMPORTØR BERTEL O. STEEN AS. ESP (ELEKTRONISK STABILITETSPROGRAM), ABS (BLOKERINGSFRIE BREMSER), ASR (ANTISPINNREGULERING), BAS (BREMSASSISTENT) OG EBV (ELEKTRONISK BREMSKRAFTFORDELING).

4x4

Valg av riktig bil er svært viktig for å få hverdagen til å fungere. Nye Vito har stor plass, mange praktiske løsninger,

stor takhøyde og enorm fleksibilitet. med "4x4" firehjulstrekk får du suveren fremkommelighet selv på isete veier. Bilen er også alene om å kunne tilby kombinasjonen; firehjulstrekk, automatgir og dieselmotor. Blant standardutstyret finner du ESP med integrert ABS, ASR, BAS og EBV* som hjelper deg å holde kontrollen i

kritiske situasjoner. Kontakt din nærmeste autoriserte Mercedes-Benz forhandler for mer informasjon om de viktige detaljene som gjør hverdagen din enklere. Hjertelig velkommen!

Mercedes-Benz

Bertel O. Steen Rogaland AS
Vassbotn 9, 4313 Sandnes
Tlf. 51 70 70 70, Fax. 51 70 70 72

Algaard AS
Ekraveien 27, 5261 Indre Arna
Tlf. 55 39 31 00, Fax. 55 39 31 01

tksh
HEIS

Behov for bedre
tilgjengelighet?

Vi tilbyr rimelige, driftsikre, plassbesparende og fleksible løsninger til eksisterende og nye bygg.

- Plattformheiser i sjakt
- Åpne loftplattform
- Trappeheiser
- Lavlofter

De fleste produkter er prisforhandlet med RTV.

Ta kontakt med oss for nærmere informasjon, og la oss være med og løse dine utfordringer.

TKS A1 plattformheis med glass

www.tksheis.no

Ta gjerne kontakt for mer informasjon

Heisen er EU-typegodkjent av Det Norske Veritas og CE-merket

N-4355 Kverneland
Tlf.: 51 77 05 00
Fax: 51 48 72 28
e-post: tksheis@tksh-as

Bilfører 65+

OPPFRISKNINGSKURS for bilførere over 65 år!

I samarbeid med Statens vegvesen Rogaland, Stavanger starter oppfriskningskurs for 65+ på flere steder i fylket.

Lær om de nye trafikkreglene, rundkjøring, kryss, hvordan «lese» trafikken, kompensering for alderen m.m.

Kursets mål er å gjøre deg til en tryggere og bedre bilist samt gi deg økt mobilitet, frihet og glede i trafikken. **NB! Ingen mister førerkortet!**

Vi arrangerer flere kurs fordelt på flere steder i fylket, både vår og høst. Ta kontakt med det lokale Folkeuniversitetet, eller med Statens vegvesen ved Per Eirik, telefon 51 91 16 84-958 38 940, for å få vite mer. **MELD DEG PÅ DU OGSÅ!**

Statens vegvesen
Rogaland

Folkeuniversitetet

HAUGESUND

 Veidekke
Distrikt Haugesund
Karmsundg. 51, 5531 Haugesund
Tlf. 52 80 60 00 Fax. 52 80 60 01
Vi støtter Handikaplaget

KARMØY

 **Karmøy
Folkebibliotek**
4291 Kopervik
Telefon 52 81 16 15
www.karmøy.folkebibliotek.no

KLEPP

 **Klepp
Kommune**
Tlf: 51 42 98 00
Støtter NHF Klepp

SOLA

 Bjørge

Kakekompaniet
Sunt, Søtt og Stiligt

STAVANGER

Kvaleberg Industri AS
Flinteg. 2A, 4016 Stavanger
Tlf. 95 40 03 00
Fax. 51 57 99 90

e-on | Ruhrgas
Kongsgårdbakken 1, 4000 Stavanger
Tlf. 51 51 74 00

TALISMAN
ENERGY
Pb. 649 Sentrum, 4003 Stavanger
Tlf. 52 00 20 00

TIME

JÆREN **INDUSTRIPARTNER**
Håland Vest, 4340 Bryne
Tlf. 51 77 06 00 www.jias.no

GJESDAL

Gilje Trevarefabrikk AS
Gilljastøl. 8, 4335 Dirdal, Tlf. 51 61 14 00, Fax. 51 61 64 64

KARMØY

Haaland & Thuestad AS
Pb. 140, 4291 Kopervik, www.haaland-thuestad.com

Industripartner Karmøy AS
Pb. 273, 4291 Kopervik, Tlf. 52 84 48 33 Fax. 52 83 67 79

KLEPP

Jæren Folkehøgskule
Søren Øvretvetsv. 9, Tlf. 51 78 51 00, Fax. 51 78 51 01

SANDNES

Coop Høyland og Jæren
Brueiland, 4306 Sandnes, Tlf. 51 60 88 00

STAVANGER

Cowi AS
Haugåsstubbem 3, 4016 Stavanger, Tlf. 51 82 59 00, Fax. 93 57 38 98

Kiropraktisk Klinik AS
Nordbøgt. 6, 4006 Stavanger, Tlf. 51 89 60 55, Fax. 51 89 58 91

TIME

Jens Gerlach Sørensen AS
Pb. 185, 4349 Bryne, Tlf. 51 48 28 83

Bryne Rør AS
Skuleg. 9, 4340 Bryne, Tlf. 51 77 82 00

Vi takker alle våre annonsører
for den flotte støtten!

**Premiere®
Produkter**
Austbøsletta 6, 4085 Hundvåg
Rett & slett handle på nett.
www.premiere-produkter.no

ROGALAND /

Vi gir mennesker
muligheter.

www.nav.no

Erstatningsrett
Advokatfirma
Rekve, Mitsem & Co DA
Pb. 30, 4001 Stavanger. www.rekve-mitsem.no
firmapost@rekve-mitsem.no
Tlf. 51 53 00 00 Fax. 51 53 00 01

MEDIEHUSET
Stavanger Aftenblad

Vi takker alle våre annonsører
for den flotte støtten!

Sverdrup Hanssen Spesialstål AS

Telefon 51 81 69 00

Leverer alt innen stål

Slettestrandv. 11, 4032 Stavanger
Fax. 51 81 69 10 E-mail: may@sverdruphanssen.no

Reime

REIME AGRI AS

www.reimeagri.no

Alt i trykksaker

Telefon: 51 56 91 00
Auglendsdalen 77
4017 Stavanger

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE
REGIONAL UTVIKLING

4010 Stavanger

Tlf. 51 51 66 00

*Vi oppfordrer alle våre innbyggere til
å vise ansvar i trafikken.*

Nortura

HAUGESUND SANITETSFORENING'S

revmatismesykehus as

Karmsundsgaten 134, 5528 Haugesund

Sentralbord: 52 80 50 00

Telefaks: 52 80 50 09

www.hsr.as

Livstyrketrening • Rehabiliteringssopphold
Læringsopphold

Alle som viser gyldig Ledsagerbevis eller annen bekreftelse
på at de kommer fra institusjon betaler for
1 billett og får 1 billett.

Gjelder for alle forestillinger i Sandnes og Stavanger *

For mer informasjon ring 51 51 07 00

www.kinol.no

KINO 1

* Gjelder ikke luksussalen

A D V O K A T E N E

*Tengs-Pedersen, Ueland,
Sæther & Birkeland*

MNA

Vågsgt. 42, 4306 Sandnes

Tlf. 51 66 50 20 Fax. 51 66 76 12

Norges Handikapforbund Sørvest - alfabetisk lokallagsliste

ALF Hordaland

Fred Gunnar Eide
Hylkjebakken 12
5109 Hylkje
99 35 88 86
Fgu-eide@online.no

ALF Rogaland

Kontakt regionskontoret

HBF Hordaland

Jørgen Titlestad
Parkveien 4b
5007 Bergen
55 31 59 22
415 64 916
titlestad@online.no

HBF Rogaland

Mette M. Aske
Dykjelvn. 11
4032 Stavanger
954 92 002
Mette.aske@lyse.net

Hordaland Poliolog

Svein Johan Johannessen
Nordåsgrenda 80
5235 RÅDAL
55 13 19 65
Sveinj37@start.no

Rogaland Poliolog

Magnus Johanssen
Nedre Nordhusveien 14
4150 Rennesøy
51 72 35 78
934 42 254
majo@lyse.net

LARS Hordaland

Svein Arne Vabø
Mangerbua 33
5911 Alversund
56 35 20 44
922 09 218
s-vab@frisurf.no

LARS Rogaland

Geir Inge Sivertsen
Fjogstadveien 94
4329 Sandnes
917 77 639
ginsive@online.no

LFA Hordaland

Gisle Hagenes Dale

5357 Fjell
56 33 62 51
906 65 642
gihage@online.no

LFN Hordaland

Line Vedeler
Våkleivsbrotet 20
5155 Bønes
55 12 01 98
line@hanseatene.no

LFN Rogaland

Johnny Stausholm
Navrabakken 10
4330 Ålgård
51 61 99 08
402 01 320
j.s.@lyse.net

LFS Hordaland

Hans Henrik Tøsdal
Nygårdsmyren 1
5164 Laksevåg
91866074
hans@avantic.no

LFS Rogaland

Magnar Haga
Alvanutvn. 42
5570 Aksdal
52 77 75 44
maghag@broadpark.no

LKB Hordaland

Line Kristin Losnegård
Strimmelen 34
5097 Bergen
55 28 87 18
Linekl.lkb@hotmail.com

LKB Rogaland

Inger Marie Tjøstheim
Rødstilkveien 1
4049 Hafrsfjord
917 71 029
ingermot@lyse.net

NHF Bergen

Astrid Haugstad Tangerås
Kokstadveien 46
5257 Kokstad
55 10 78 00
Astrid.tangeras@vital.no

NHF Bømlo

Arthur Nesse

5430 Bremnes
53 42 53 51
aashus@online.no

NHF Fusa

Marit Holmefjord Solvang
Holdhus
5640 Eikelandssosen
412 15 911
maritehs@gmail.com

NHF Hå

Monica Anita Lindman
Vatnamot
4364 Sirevåg
91 64 70 09

NHF Karmøy

Ole Johan Grimstvedt
Kopparen Senter
4250 Koparvik
52 83 67 07
post@nhfkarmoy.no

NHF Klepp og Time

Sissel Løchen
Arne Garborgsvei 16
4340 Bryne
51 48 87 13
sissel.loc@c2i.net

NHF Kvinnherad

Nils Magne Kloster
Heiabråte 1
5454 Sæbøvik
53 47 63 93
nilsmagne.kloster@knett.no

NHF Meland

Anne-Berit Kolås
Fosse
5918 Frekhaug
56 17 08 06
kokolaas@online.no

NHF Nord-Rogaland

Ragnar Nesheim
Vikedal
5583 Vikedal
52 76 01 82
ragnanes@online.no

NHF Os

Maria Christine Dressel
Kuhnleiveien 103
5200 Os
56 30 04 45

madress@online.no

NHF Sandnes

Per Langeland
Bruelandsenteret
Ganddalsveien 1
4307 Sandnes
51 68 74 47
922 24 949
Per.langeland@c2i.net

NHF Sotra

Kontakt regionskontoret

NHF Stavanger

Anne Marie Auestad
Børeringen 9
4085 Hundvåg
906 00 739
52 90 21 92
am.auestad@getmail.no

NHF Stord

Anne-Jofrid Skibenes
Lønningsåsen 7, leil 3B
5417 Stord
53 41 11 86
anne-jofrid@start.no

NHF Ulvik

Liv Hauso
5734 Vallavik
56 52 69 29

NHF Voss

Bjørg Holm
Teigabrekko 14
5700 Voss
56 51 41 95
bjoergho@online.no

NHF Øygarden

Magne Ingvald Rossnes
Rotevågsøy
5336 Tjeldstø
56 38 91 91
nhfogy@bluezone.no

NHFU Sørvest

Claire Benichou
Buneset 9, leil106
5410 Sagvåg
911 84 892
minimadam@live.no

Chrysler Grand Voyager Dekker de fleste behov!

Chrysler Grand Voyager er den perfekte flerbruksbil – med et utall av tilpasningsmuligheter. Rett og slett en romslig familiebil med stor lastekapasitet og unike kjøreegenskaper. Etter beste amerikanske tradisjon får du en bil med et elegant design, unike kjøreegenskaper og svært mye utstyr (elektriske dører er bla. standardutstyr på Limited utgaven). Ta kontakt med din nærmeste forhandler – og bli overbevist du også!

Forbruk (kombinert): 0,93 l/mil. CO₂-utslipp fra 247 g/km. Avbildet modell kan ha avvikende utstyr.

CHRYSLER

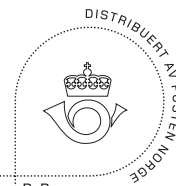

INSPIRATION COMES STANDARD

ALTA Bilsenteret Nord AS 79 45 07 00. ALTA Scooter/MC AS 78 44 99 50 ARENDAL Strømmen Bil AS 37 05 15 00 ASKER & BÆRUM Skotvedt AS 67 15 12 40 BERGEN Bergheim Auto-Salg AS 55 19 90 00 DRAMMEN Buskerud Bilsenter AS 32 24 15 00. Bergheim Drammen AS 32 80 94 00 FINNSNES A-Bil AS 77 85 10 20 FREDRIKSTAD Motorhuset AS 69 36 35 90 GJØVIK Grefrud Bil AS 61 13 18 00 GOL Glitre Bil AS 32 02 95 90 HAMAR Grefrud Bil Hamar AS 62 55 62 55 HÅRSTAD Salmiren AS 77 01 32 00 HAUGESUND Haugli Bil AS 52 70 89 89 KRISTIANSAND G-Bil AS 24 03 47 00 LARVIK Solum Bil AS 33 12 18 50 LILLEHAMMER Lillehammer-Bil AS 61 26 86 00 LØRENSKOG Autonova AS 67 98 18 00 MOSS Moss To-Takt AS 69 26 93 00 NAVSOS Motorpartner Namsos AS 74 22 66 80 NARVIK BenTro Bil AS 76 92 22 50 OSLO Bertel O. Steen Ensja AS 22 88 28 00. Bergheim Auto-Salg Oslo AS 22 57 65 00 OTTA Iver Bil AS 61 23 56 00 SANDEFJORD Gjermundsen Bilsenter AS 33 45 43 00 SARPSBORG Motorhuset AS 69 12 76 00 SKI Motorsenteret Ski AS 64 97 26 50 SKIEN Telemark Bil 35 59 91 90 STEINKJER Bragstad Bil AS 74 16 28 88 TROMSØ Teknisk Bureau AS 77 60 78 00 TRONDHEIM Nardo Bil AS 73 89 43 00 TØNSBERG Branko's Auto AS 33 30 00 60 ÅLESUND Bributikken Ålesund AS 70 17 80 00

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

NORGE

P.P.

Returadresse:
Norges Handikapforbund Sørvest
Kokstadveien 46B, 5257 Kokstad

God Påske